

"Stajerc" izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 4 krone, za Ogrsko 5 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 6 kron, za Ameriko pa 8 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 8 v.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števil. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoni, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torej zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 80— za 1/2 strani K 40— za 1/4 strani K 20— za 1/8 strani K 10— za 1/16 strani K 5— za 1/32 strani K 250 za 1/64 strani K 1.—

Privečkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 36.

V Ptuj v nedeljo dne 11. oktobra 1914.

XV. letnik.

Svetovna vojska.

V Galiciji in na Ruskem-Poljskem zmagujeta združeni nemška in naša armada. Več tisoč vjetih Rusov. — Na Ogrskem so vdrli Rusi in bili hudo tepeni; 8000 ruskih mrličev. — Črnogorci v obupu. — Srbi povsod tepeni. — Nemci pridobivajo na Francoskem in Ruskem dan za dnevom lepše uspehe.

V zadnjem času pričele so se obupne misli med ljudstvom širiti. Ruske tolpe vdrle so ravno tako na Galiskem, kakor tudi na Ogrskem. Stvar je za nas jasna! Rusi imeli so nasproti naši meji v Galiciji velikansko premoč. Vkljub temu so jih naši hrabri vojaki zadržali, jim povzročili ogromne izgube in jih zdaj združeni z napredujočo nemško armado silijo nazaj, dokler jih ne bodejo popolnoma premagali. Da so Rusi tudi na enem mestu v Ogrsko vsilili, nima nebenega pomena. Kajti čez par dni bili so tudi tam grozovito tepeni in nazaj vrženi. Zapustili so okoli 8000 mrličev.

Istotako so se doslej izjalovili vsi srbski in črnogorski poskusi, premagati naše obmejne čete in vsiliti v naše pokrajine. Povsod so bili premagani. Na Srbskem se govori že splošno o odstopu revolverskega kralja Petra. V Črnigori pa je padlo doslej od 48.000 mož broječe armade 18.000 mož. Mrtvaški zvonec zveni torej tudi tam.

Na morju nismo imeli doslej nobenih izgub, čeprav je naša mornarica mnogo manjša nego ona sovražnikov. Pri združenih sovražnikih pa se pojavljajo upor, nezadovoljnost, bolezen, beda in lakota. Ostali so na cedilu, čeprav so mislili, da bodejo s svojo brezznačajno zvezo Nemčijo in našo mornarhijo hipoma premagali. Kakor vse kaže, bode ostala zmaga na naši strani.

Naprej proti Rusom!

K.-B. Dunaj, 6. oktobra. Uradno se razglaš:

6. oktobra. Hipno napredovanje nemških

in avstro-ogrskih moči na Rusko-Poljskem je menda Ruse popolnoma presenetilo.

Pomaknili so sicer večje moči iz Galicije proti severu; ali pri poskusu, prekoračiti reko Weichsel vsmeri Opatov, bili so od zveznih armad nazaj vrženi.

Naši vojaki pridobili so mostovo glavo pri Sandomirju.

V Galiciji napredujemo po načrtu. Pri Tarnobrzegu smo premagali eno rusko divizijo.

Namestnik generalštabnega šefa pl. Höfer, generalmajor.

Mesta Tarnobrzeg in Sandomir ležita na reki Weichsel in sicer tam, kjer tvori ta reka mejo med Galicijo in Rusko-Poljsko. Opatov leži 30 kilometrov severno-zahodno od Sandomirja. Napredovanje združenih armad je torej na vsak način hudo občutljivo za Ruse, ki bodejo še prav radi Galicijo zapustili, ako jim bode to le mogoče!

Težke izgube Črnogorcev.

Iz Niša prihajajo poročila, da je postal položaj Črnogorcev prav kritičen. Črnagora začela je vojno z 42.000 vojaki. Od teh jih je le še 18.000 za boj zmognih. Vsi drugi so mrtvi, ranjeni ali pa vjeti. Črnogorci so prosili Srbijo za pomoč. Ali Srbi niso mnogo na boljšem; godi se jim istotako slabo in zato so črnogorsko prošnjo zavrnili. Nikita, sivolasi poglavar ovčjih tatov, kmalu sedi v kletki...

Cesarska hiša in vojna.

Dunaj, 29. septembra. (Kor. ur.) Pod naslovom „Cesarska hiša in vojna“ piše „Korespon-

denca Wilhelm“: Ena najplemenitejših tradicij v monarhiji, skalotrdna enotnost med ljudstvom in dinastijo in nerazrušna skupnost njihove usode prihaja posebno sijajno sedaj med vojno na dan. Moški in ženski člani najvišje cesarske hiše tekmujejo v različnih svojih delokrogih, bodisi pri vodstvu armade ali na bojišču, bodisi tam, kjer gre za celjenje ran, ki jih je zadala vojna. Znatno število princev iz najvišje cesarske hiše se udeležuje aktivno vojnih operacij. Najvišje poveljstvo nad armado ima, kakor znano, nadvojvoda Friderik in pri njem je tudi nadvojvoda Karol Franc Jožef. Nadvojvoda Josip Ferdinand se bori s svojo divizijo pri armadi Auffenberga. Nadvojvoda Leopold Salvator je generalni artiljerijski inšpektor in se je, kakor je javnosti že znano, udeležil bojevanja. Nadvojvoda Karol Albreht je dodeljen štabu kavalerijske divizije, ki je že bila v enajstih bojih. Nadvojvoda Josip, zapovednik ene divizije, je bil že večkrat v sovražnem ognju. Obsežno delovanje ima nadvojvoda Franc Salvator kot generalni inšpektor prostovoljne sanitete. Na istem polju deluje tudi nadvojvoda Evgen, ki se vsled slabega zdravja ne mora udeležiti bojev. 19letni nadvojvoda Maksimilijan, ki ga je cesar pred kratkim imenoval za praporščaka, je prejel svoje prvo praktično vojaško izvežbanje. Visoke gospe so se z vzorno vneto posvetile skrbi za žrtve vojne. Več princezin se je posvetilo strežbi. Nadvojvodinja Marija Terezija fungira kot strežnica v rezervni bolnici Rdečega križa v Heglovi ulici na Dunaju, nadvojvodinja Marija Jožefa je v palači v Augartenu ustanovila lastno vzorno bolnico. Nadvojvodinja Izabela Marija, hči višjega armadnega poveljnika, deluje neumorno za ranjence kot sestra Rudolfinke na fronti in v Budimpešti deluje neumorno za ranjence nadvojvodinja Avgusta, soproga nadvojvoda Josipa. Poleg teh visokih gospa, ki se bavijo neposredno

s strežbo bolnih in ranjenih, se druge princezinje cesarske hiše neumorno trudijo, da z dobrimi deli, z obiski v bolnicah in podpora bolnih in ranjenih prinašajo luč in tolažbo žrtvam vojne, tako zlasti soproga višjega armadnega poveljnika, nadvojvodinja Izabela, dalje nadvojvodinja Blanka s svojimi hčerami in nadvojvodinja Marija Valerija.

Obupanje v Srbiji.

Kakor poroča „Südslawische Korrespondenz“, pričanja se javno mnenje na Srbskem v zadnjem času hudo spreminjati. Del srbskega časaopisa je že ponehal z nečuvno gonjo proti Avstro-Ogrski. Zdaj pa so obupali tudi že posamezni doslej rusofilski listi.

Tako piše organ srbskih trgovcev, katerega vodi bivši srbski minister Gajja: — „Za držano sapa vprašamo se danes, kakšni konec bodoje stvari zavzele. Nekaj časa sem sledili smo kakor zacoprani od Rusov diktirani politiki. Pri temu smo pozabili, da zamore iz ruske politike le suženjstvo slediti. Kaj nam zamore Rusija podeliti? Vlada ruske knute pomenilo bi za Srbe isto, kar je pomenilo svoj čas za Poljake: suženstvo. Ukrajinci in Poljaki storijo vse, da bi se osvobodili od ruskega jarma. Samo mi Srbi se klanjamo pred grozovitim molohom Rusije, ki vse podjarmlja. Srbija je v grozovitem položaju, v notranjem razburjenju. Mrlič pokrivalo bojišča. Kako naj to konča?“

Zanimivo je, da je objavo tega članka vladina cenzura dovolila. Resnica je, kar piše omenjeni srbski list. Ali Srbi naj bi se bili raje pred vojno na to spominjali. Zdaj je prepozno; zdaj gre vse rakovo pot in vse srbske misli so splavale po Drini in Savi . . .

Srbski kralj Peter pred odstopom?

List „Dnevnik“ v Sofiji in za njim tudi drugi listi poročajo iz Niša: Odstop srbskega kralja Petra smatrati je kot sklenjeno stvar. Kralja se o ničesar več ne informira in za ničesar več tudi ne kaže

več zanimanja. Ta revolverski kralj preselil se je zdaj iz Ribarske Banje v neko malo vas in se nahaja skoraj vedno v kėsanju na gorovju Jaslievica. — Iz Bukarešte zopet poročajo, da je stopil dne 30. septembra v Nišu kronski svet skupaj, to pa brez kralja. Udeležil se ga je tudi vojvoda Putnik. — Srbski kralj bode torej kmalu doživel plačilo za vse svoje zločine. „Futsch ist futsch“!

Z gosli v vojni.

V „Obzoru“ čitamo: Z enim izmed naših domačih polkov je odšel na bojišče tudi mlad cigan. Ker ni imel drugega, je vtaknil v svoj žep svojo cigansko pipo, pod pazduho pa je vzel svoje ciganske gosli. Kadar je imel čas, je zasiral na svoje gosli, njegova stotnija pa je veselo pela. Vojaki so bili vedno dobre volje. Naenkrat je postal cigan zamišljen, a njegovih gosli ni bilo več slišati. To je opazil tudi častnik ter vprašal vojaka cigana, zakaj je tako otožen. „Gospod stotnik“, je odgovoril cigan, „pokorno javljam, da so mi razbite moje gosli. Malo prah, malo dež, včeraj pa ona sovražna krogla, ki mi je oddrgnila kožo na prsih in mi razbila gosli. Ni mi žal za prsa, ne za kožo, žal pa mi je za gosli!“

Stotniku se je smilil cigan, zato mu je rekel: „Ako boš marljiv in hraber, ti bom kupil nove gosli!“

Cigan je od veselja tlesnil ob dlan, vrgel kapo v zrak in veselo zaviskal. Od tega časa je bil povsod prvi, v vsakem boju je hrabril svoje tovariše, sploh nastopal je kot vzor vojaka, kot pravi junak. Tako je prešlo par dni. Polk je dospel v neko mesto, kjer mu je stotnik kupil nove gosli.

Cigan se je ves spremenil in zopet je sviral na svojih goslih, kjerkoli je mogel. Veselje je bilo zopet v njegovi stotnji. Nekega dne pa je zadela tudi njega svinčenka in mu povzročila hudo rano. Odpeljali so ga z bojišča. Evo ga sedaj v eni izmed zagrebških rezervnih bolnic. Čim je končana „vizita“, seže ranjeni cigan po svojih goslih in svira. Ranjenci dvigajo glave,

poslušajo, se vesele in pojoč spremljajo pesem. In tako odmevajo bolniške dvorane od časa do časa od zvokov veselih vojaških pesmi. In prav je tako. Kdor poje, zlo ne misli in se nadaja boljše bodočnosti. To je povest, resnična in živa o ciganu vojaku in o njegovih goslih.

Vstaja v Makedoniji.

K.-B. Sofija, 6. oktobra. List „Dnevnik“ poroča, da se je tudi grško-makedonska vstaja hudo razširila. Tam se snuje mnogo, večidel iz Mohamedancev obstoječih čet, ki štejejo navadno po 200 mož. Ena teh čet je pred kratkim med Ostrovo in Vladovem pri Vodeni tri železniške mostove v zrak spustila; eden teh mostov bil je več sto metrov dolg. Neka iz domačega bulgarskega prebivalstva osnovana četa je pretekli četrtek imela 8 urni boj proti srbskemu vojaštvu in to pri Gevg'heli; potem se je četa v redu nazaj potegnula.

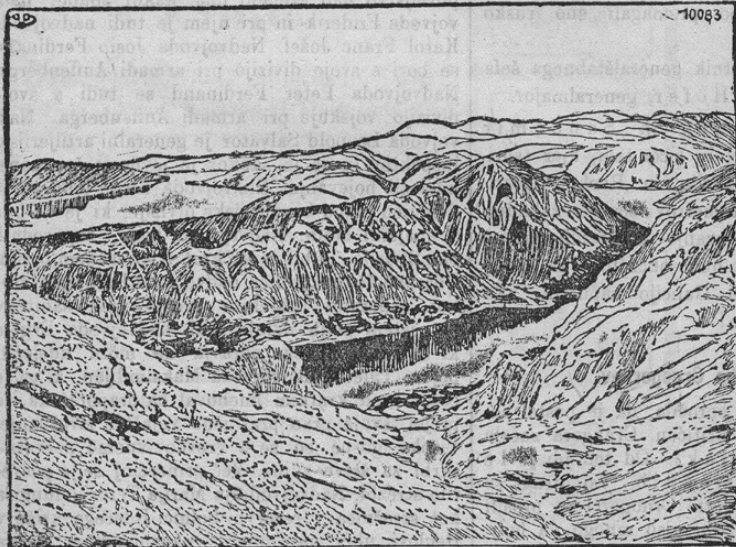
Vsi stari sovražniki zahrbtne Srbije se torej zdaj dvigajo!

Junaki čini na Balkanu.

Ko so naši vojaki pred kratkim kot odgovor na srbski poskus vpada v Srem zopet čez Drino za ofenzivo pričeli, moral je neki ordonančni oficir eni v preboju nahajajoči se koloni k daleč oddaljeni sosedni koloni nujno poročilo potom avtomobila prinesiti. Prevoziti je moral vsled tega neposredno na našem bregu Drine vodočo cesto, na katero je sovražnik vedno streljal. Vkljub hitri vožnji avtomobila bil je šofer težko ranjen, tako da je imel ravno še toliko moči, da je voz zabremzal. Vsi so morali voz zapustiti in z ranjencem se pred sovražnim ognjem skriti. Ranjenec bil je v nevarnosti, da se izkrvavi; poleg tega ni bilo mogoče poročilo prenesti. Slučaj prinesel pa je patroljo 29. honvedskega regimenta v bližino. Neki „gefretter“ imenom Ferdinand Gauk, izpučen avtomobilski šofer, bil je takoj pripravljen pomagati. V najhujšem ognju pripravil je voz mirno in hladnokrvno, vzdignil ranjenca v voz in peljal ordo-

Ponesrečeni napad na Cattaro (Kotor.)

Poročali smo že v zadnjih številkah našega lista, da so francoski vojni parniki opetovano poskušali, naše bojne pristane napasti. Zlasti jih bode v oči naš dalmatinski pristan Kotor ali Cattaro. Tam so poskusili bombardirati trdnjave, pa niso ničesar dosegli. Neki listi poročajo o teh bojih sledeče: Ko so avstro-ogrski parniki bombardirali Centivari in uničili večji oddelek Črnogorcev, prišel jim je v roke tudi brezžični brzojav francoske mornarice na Črnogorje. V brzojavo so zahtevali Francozi, da naj Črnogorci pričnejo s splošnim napadom na Bocche di Cattaro, češ da bodoje oni ta napad z bojnimi parniki od morja sem podpirali. Avstrijci so torej vedeli za ta nameravani na-

Die Bocche di Cattaro.

Karte zum Seegefecht vor Cattaro.

pad in bili pripravljeni. Dne 19. p. m. ob 8 uri prišlo je 3 malih in 15 velikih francoskih bojnih parnikov v Bocche; v megli posrečilo se jim je 6 kilometrov blizu brega priti. Avstrijci so hoteli, da bi Francozi prišli na pomorske mine; ali nakrat so se ti vstavili in pričeli obračati. Takrat padel je na trdnjavi Kobila signalni

strel in takoj so pričele 4 baterijske salve forov Lustica in Maumla streljati. Kanonada trajala je okoli četrte ure. Takoj prva salva uničila je en francoski parnik, katerega je zadelo 24 granat naenkrat; vseh 6 dimnikov in most za komandanta je zletel v zrak. Parnik se je potopil. Dva druga sta bila teško poškodovana; ostali

pa so jako hitro izginili. Francozi so vsi skupaj le dvakrat zadeli; en avstrijski mornar je bil težko eden pa lahko ranjen. Danes prinašamo dve sliki: prva nam kaže pokrajino in trdnjave Bocche di Cattaro, druga pa tozadevni zemljevid, ki bode cenjene čitatelje gotovo zanimal.

Velika licitacija

dne 18. oktobra od 9. ure dopoldne naprej v Ptuj, Florijaniplatz. Razprodajalo se bode stare obleke, pohištvo, perilo, jermena palice, dežnike itd. Izkupiček se porabi za naše vojake.

nančnega oficirja na njegov cilj. Nadkomandant naših tamošnjih vojnihi sil fcm. Potiorek pripel je hrabremu vojaku z lastno roko srebrno medaljo za hrabrost na prsi.

Nekemu oddelku, ki se je nahajal v ustajni pokrajini, dostaviti je bilo pred kratkim nujno povelje. V dotično neprijazno pogorsko pokrajino vodi le že izpraznjena železniška proga; tudi se ni poznalo ne bivališče lastnega oddelka ne ono sovražnika. Telefon bil je pretrgan, za urade predstraže je bila pot predolga. Tdaj se je oglašil železniški asistent in lajtnant v rezervi Ternbach, da se pelje z lokomotivo po morda že razrušeni progi v nejasnost, da poišče naš oddelek. Bil si je popolnoma zvest, da zadene ravno tako lahko no sovražnika kakor na naše vojaštvo. Ali bil je srečen v nalogi, ki jo je sprejel s pogumom in lastno požrtvovalnostjo: povelje prišlo je pravočasno v roke zapovednika našega oddelka. Najvišji zapovednik naših balkanskih bojnih moči priznal je hrabrost tega čina in je omenjenega rezervnega lajtnanta imenoval takoj za oberlajtnanta.

V zadnjih bojih zaplenili so naši vojaki opetovano srbske kanone in mašinske puške. Pri trdovratnosti nasprotnika je hrabrost posebno povdarjati; kajti sovražnik brani svoje kanone ponavadi do zadnjega moža. Za pridobitev kanonov zasluži pravzaprav vsakdo hrabrostno medaljo; ali mnogokrat storijo to cele kompanije in celo celi bataljoni. Da se prizna tudi zasluženost celih oddelkov, razpisalo se je premije v zlatu. Pred par dnevi dobil je tudi bataljon 84. infanterijskega polka, ki se je že pri Višegradu lepo odlikoval, 50 takih zlatih premij po 10 kron. Ko je bilo te premije razdeliti, prosili so vojaki, da naj se to ne stori, marveč naj se raje denar v znesku 500 kron porabi za nabavo spomenika padlim tovarišem v Sarajevi.

Bilo je pri Šabacu. Praporščak enega naših regimentov dobil je strel, padel je in z njim je padla zastava. V velikem bojnem razburjenju ostalo je to neopaženo; zastava je ostala na tleh, boj pa je divjal naprej. Vseled razmer terena in hipno nastopivše sovražnikove premoči moralo je naše vojaštvo svoje stanje spremeniti; šli so v drugi smeri, da nadaljujejo boj. Neki oficir 8. regimenta huzarjev grof Karl Lonyay opazil je, da je zastava regimenta izginila, to pa šele tedaj, ko je videl, da so hoteli Srbi zastavo kot dobri plen vzeti. Grof Lonyay nabral je okoli 300 do 400 infanteristov, jih peljal k bajonetnemu napadu proti našo zastavo odvzemšimi Srbi. Posrečilo se mu je po hudem boju Srbe pregnati in zastavo nazaj pridobiti, kar je napolnilo tamošnje vojake z velikim veseljen in navdušenjem. V boju bil je tudi grob Lonyay ranjen; kos granate zadril se mu je v koleno. Ta bajonetni napad pregnal je Srbe iz njih pozicije.

Podrobnosti iz bojev v Karpatih.

Snočnja „Zeit“ piše: „Naša armada je zapustila Marmaros-Sziget. Mestni župan, Anton Szöllösz, je izjavil, da bo vztrajal v mestu. V petek so v Marmaros-Szigetu ves popoldan slišali grmenje topov iz bližnjega Nagy Bocška. Prvi ruski oddelek se je pojavil v mestu v petek ob 7. zvečer. Bila je to stotinja kôzakov. Župan v spremstvu židovskega rabija in 40 meščanov, je šel Rusom nasproti ter prosil poveljujočega častnika, naj s prebivalstvom lepo postopa.

Častnik je odgovoril, naj prebivalstvo ostane mirno v svojih stanovanjih in naj se nič ne boji, ker se nikomur ne bo zgodilo nič zlega, sicer pa da se bo oficijalna osvojitve mesta izvršila šele drugi dan, v soboto. Nato so kozaki vkorakali v mesto. Med potoma so streljali v zrak. To je prebivalce tako vznemirilo, da je velika množica ljudi še tisto noč zapustila mesto. Mnogo teh beguncev je dospelo v Pešto.

Uradni list hrvatske vlade, „Narodne Novine“, pišejo: „Kakor se je že poročalo, so bile ruske čete spodene iz županije Ung in Bereg in se sedaj tamkaj ne nahajajo noben ruski vojak. O teh bojih poročajo to-le:

Iz Ungvara: Gališki Židje so že pred par dnevi obvestili naše predstraže na gorskem prelazu Uzok, da se Rusi sumljivo gibljejo. O tem se je takoj poročalo poveljniku obmejnih čet, ki so se seveda nemudoma pripravile na primeren

sprejem sovražnika. Toda sovražnikov dolgo ni bilo, vsaj na cestah jih ni bilo opaziti. Naenkrat pa so udarili iz gozda. Očividno so našli kakaa stranska pota, ali pa so jih vodili kakii izdajalci, no, glavno je, oni so bili tu. Najprvo se je pojavil oddelek kozakov, za njim pa pehota v dolgi koloni. Topov v prvem trenutku ni bilo opaziti. Predstraže so se takoj spoprijele s sovražnikom. Ko je počil prvi strel, so kozaki skočili s konj ter nastopili v vojni črti. Boj predstraž je trajal več ur. Medtem so naši brzojavili po topove. Pripeljal jih je poseben vlak. Ker jih pa ni bilo mogoče ugodno namestiti, smo jih dirigirali v Csontos, kamor so prispeli tudi Rusi. Prišli pa so samo do tu in niti koraka naprej. Naše čete so jih tu obkolile ter jih popolnoma porazile. Kar jih ni padlo, so v divjem begu bežali preko planin.

V županiji Bereg so Rusi vdrli preko meje na mestu, kjer se dviga milenijski spomenik. V prodiranju so jih zadržavali črnovojnikii. Vneli so se krvavi boji pri Also-Bereczku, Felső-Bereczku, Akosu, Polenu in Voloczcu. Rusov je bilo 12.000 s številnim topništvom in strojnimi puškami. Pri Szolyvu je prišlo do odločilne borbe. Naše čete so izvajevale popolno zmago. Vjeli smo mnogo Rusov in vplnili veliko strojnih pušk. Ogromne izgube so imeli Rusi, zlasti v bojih pri Akosu in Polenu. Tu so jih naše čete docela obkolile, da se nemara ni rešil niti en ruski vojak. Sedaj je županija Bereg popolnoma očiščena Rusov.

Armadno povelje generala Auffenberga.

Armadni poveljnik, general pehote vitez pl. Auffenberg je izdal sledeče armadno povelje:

Vojaki četrte armade!

V osemndnevem junaškem boju ste pri Komarowu-Tyszowcu številnega, hrabrega sovražnika premagali.

Ni še v tej bitki utihnilo gromenje topov, niso bili še pokopani tisočeri junaki, ki so ostali na bojišču, ko ste v požrtvovalni zavesti dolžnosti z lavorjem ovenčane svoje zastave in praporje proti jugu obrnili, da pomagata tovarišem sosedne armade, ki so bili v sili.

Zaman je gonil sovražnik vedno nove čete proti četrti armadi, ki se je je bal; krvavo so se vse zgrudile pred vami vseled vašega vztrajnega junaštva, ki nima vzgleda.

Pošteno ste si prislužili najvišjo hvalo domovino!

Z neizbrisljivimi črkami ostanejo vaša dela zabeležena v povestnici naše slavne armade, v zgodovini naše ljube domovine!

Nič manj občudovanja vredno, nič manj slavno je bilo železno, vztrajno stališče, ko se je armada izognila grozeči ji obkolitvi po sovražniku v težavnih, trpljenja in pomanjkanja polnih pohodih; niti trenutek ni omahovalo trdno ogrodje vojaške pokornosti in reda; sovražnik, ki je veliko trpel, je le oprezno in v veliki daljavi sledil.

Zdaj so trpljenja polni pohodi končani; ramo ob ramo stojite z ostalimi armadami Najvišjega vojnega gospoda, s slavnimi nemškimi zavezniki, pripravljeni, da sovražniku zopet pokazeta, da železna četrta armada ni pozabila, da napada, da zmaga, in da, če to mora biti, tudi veselo umrje za cesarja, kralja in za domovino!

Auffenberg, general pehote.

Rusi na Ogrskem premagani.

K.-B. Budimpešta, 7. oktobra. (Ogrski kor. urad.) Glasom uradnih poročil so naši vojaki pri Marmaros-Szigetu vsiljene ruske armadne dele premagali in že do Velike Bocške zasledovali.

Upravne oblasti bodejo še tekom današnjega dneva svoje uradno delovanje zopet pričele.

Pokopavanje v 2 dnevnihi bojih pri Uzsoku u padlih Rusov traja naprej. Doslej se je 8000 ruskih mrličev pokopalo.

Marmaros-Sziget zopet naš.

K.-B. Dunaj, 7. oktobra. — Uradno se razglašja: 7. oktobra opoldne:

Lastna ofenziva dosegla je tudi včeraj med našimi boji tu in tam povsod svoje cilje.

Glasom poročila nekega v hrabrem poletu iz Przemysla vrnivšega se generalštabnega oficirja vrši se obramba trdnjave od za boj navdušene posadke z največjo pridnostjo in razumnostjo. Več izpadov potisnilo je sovražnikove linije nazaj in je prineslo mnogo vjetih. Vsi ruski napadi so se pod grozovitimi izgubami v ognju trdnjav razbili.

V Karpatih ne stoji zahodno sedla Wyssoko noben sovražnik več.

Pri Marmaros-Szigetu bil je vdrti sovražnik premagan. Mesto prešlo je v pretekli noči zopet v našo last.

Namestnik šefa generalštaba pl. Höfer, generalmajor.

Poraz Rusov na Ogrskem.

K.-B. Budimpešta, 6. oktobra. — Ogrski koresp. urad poroča iz Nyiregyhaza:

Uradno poročilo iz Huszta pravi, da stoji naše vojaštvo od včeraj v hudem boju pri Teszö. Naši pridni vojaki pridobivajo korak za korakom od Rusov zasedeno pokrajino. Pri Kraesfalvi vršila se je istotako huda bitka, ki je končala z našo popolno zmago. Rusi so bili deloma uničeni, ostanek pa vjet. Takaj tvorilo je 2000 poljskih prostovoljcev predstražo.

Velikanska bitka na Francoskem.

K.-B. Berlin, 6. oktobra (W. B.) Veliki glavni tabor, 6 oktobra zvečer:

Opetovani poskusi Francozov, obiti desno krilo nemške armade, raztegnili so bojovno fronto do severno mesta Arras. Zahodno od Lille in zahodno od Leus zadele so naše predstraže na sovražnikovo kavaljerijo. V naših nasprotnih napadih čez linijo Arras Albert-Roye se ni padla nobena odločitev.

Na bojevni fronti med reko Oise in reko Maas pri Trdnjavi Verdun in na Elsass-Lotrinskem so razmere nespremenjene.

Tudi od Antwerpena ni danes nič novega poročati.

Na vzhodnem bojišču bilo je rusko napredovanje proti vzhodni Prusiji v guberniji Suwalki ustavljeno. Pri mestu Suwalki napadajo Nemci sovražnika uspešno.

Na Rusko-Poljskem prepodilo je nemško vojaštvo dne 4. oktobra eno rusko brigado gardnih strelcev iz utrjenega položaja med Opatovom in Ostrovico. Vjeli so 3000 Rusov, pridobili pa mnogo kanonov in mašinskih pušk. Dne 5. oktobra bile so 2½ ruske kavaljerijske divizije in deli glavne rezerve od Iwangoroda pri Radomu napadeni in na Iwangorod nazaj vrženi.

Antwerpen pred padcem?

Glasom zadnjih poročil je oblegovanje trdnjave Antwerpen dovedlo do odločilne točke. Za Belgijo se pripravlja torej konec. Z premaganjem trdnjave Antwerpen pa je tudi Anglija v velikanski nevarnosti. Zadnje poročilo uradnega značaja pravi:

K.-B. London, 7. oktobra. Časopisi prinašajo uradno poročilo iz Antwerpena od včeraj, 10. uri zvečer, v katerem naznanja vojaški guverner županu, da se bode bombardement takoj pričel. Tisti, ki nameravajo mesto zapustiti, se prosijo, da naj zdaj odpotujejo. Obstreljevanje ne bode imelo nobenega vpliva na obrambo mesta, katera se bode do najskrajnejšega nadaljevala.

Zavzete zatvornege forta Camp des Romaines. — Drzni čin 26 nemških pionirjev.

Berolin, 3. oktobra. (Kor. urad.) „Wolffov urad“ poroča: Zelo važna predigra za zavzete zatvornege forta Camp des Romains in za prodiranje proti črti zatvornih fortov Verdun—Toul, je bilo razdejanje železnice med Verdunom in St. Michielom, po kateri so dobivali Francozi neprestano municijo iz Verduna. Ta drzni čin

sta uspešno izvršila dva častnika s 24 pijonirji, ki so se splazili skozi sovražne straže zahodno od reke Maas, preplavali široko reko, prekoračili dolgo in nevarno pot skozi močvirje in preko jarkov, polnih vode med francoskimi stražami in spečimi četami ter končno pognali železniški nasip v zrak. Razdejali so tudi neko podzemeljsko telefonsko progo med Verdunom in St. Mihielom. Vsi, ki so se vrnili, se dobili železni križ.

To-le poročilo izvira od enega izmed obeh poročnikov, ki sta se udeležila razstrelitve železniške proge med Verdunom in St. Mihielom: Noč je bila popolnoma temna, huda ploha in tuleči veter sta zakrivala naše gibanje. Ko smo odšli, smo vedeli za pozicije sovražnikovih oddelkov tostran reke Maas, ne pa za njih pozicije onkraj reke. Samo po karti smo poznali lego teh železnice in onih osem mest, kjer smo hoteli železniški tir razstreliti. V primeri z nadaljnjim delom je bil prvi del naše poti lahek. Treba nam je bilo samo splaziti se skozi črto francoskih utrdb in priti preko kanala tostran reke Maas, ki je bil zaseden od močnih francoskih čet. Posrečilo se nam je, odstraniti francosko stražo pri nekem mostu, ne da bi ostalih alarmirali; potem je šlo naprej skozi močvirno nižino ob reki Maas, polno jarkov. Do kosti smo bili mokri, vsi blatni in tako nas je zeblo, da smo šklepetali z zobmi, ko smo dospeli na breg reke. Tu je reka kakih 50 m široka. Odložil sem sabljo ter kot prvi poskusil preplavati reko, bilo pa je to tako težavno, da sem se vrnil. Zapovedal sem svojim ljudem, da si naj sezujejo čevlje in da odlože, kar morejo. Razstrelivo smo si privezali na tilnik in netilne vrvice spravili pod čepice. Zelo težavno je bilo sedaj najti primeren kraj onstran reke, kjer bi stopili zopet na obrežje, ker je bilo obrežje močvirje. Končno se nam je posrečilo, med bičevjem doseči breg. Šli smo nato naprej, vedno do kolen in globeže v vodi in blatu. Končno smo dospeli na kraj, kjer smo hoteli tir najprej razstreliti. Položili smo razstrelivo v nasip in je zažgali. Nato smo se umaknili, vedno se boječi, da nas zasleda prebivalci sosednje vasi Banoncourt. Neka konjeniška patrolja, ki je postala vsled eksplozije pozorna, nas je zapazila in streljala na nas. To pot nas je rešilo močvirje. Vrnili smo se na isti poti. Končno smo dosegli neko vas to stran kanala, kjer smo rekvirirali z revolverjem v roki vozove in konje. Prihodnji večer smo imeli vsi železni križec. Žal, je ta ekspedecija stala drugega poročnika in nekega podčastnika življenje. Vtonila sta v reki Maas.

Japonci tepeni.

K.-B. Berolin, 6. oktobra. Posebni poročevalec lista „Berliner Zeitung am Mittag“ poroča: Pri prvem naskoku Japoncev na nemške infanterijske utrdbе v Tsingtau bili so združeni Japonci in Angličji v izgubo 2500 moč z nazaj vrženi. Desno krilo napadalcev obstreljevala sta prav uspešno avstro-ogrsko križarka „Cesarica Elizabeta“ in nemški kanonski parnik „Jaguar“. Nemške izgube so bile majhne.

Glasom teh poročil imeli bodejo rumeni lopovi prav mnogo opraviti, predno bodejo premagali malo nemško naselbino. Častno je, da se je udeležil teh bojov na cesarjevo povelje tudi avstro-ogrski bojni parnik!

Brezupne razmere v francoski armadi.

Berolin, 5. oktobra. (Kor. urad.) Wolf-fov urad poroča: Iz dnevnika nekega francoskega vojaškega zdravnika od 4. stotnije 6. pionirskega polka so nam na razpolago naslednji zapiski (dnevnik je dospel v nemške roke): O umikanju Francozov pri Paliseul piše zdravnik: Nobenega reda in discipline ni več. Generali in štabni častniki so popolnoma brez glave in niso za nobeno stvar poskrbeli. Čuti se, da je propad tolik, da velja geslo: „Reši se, kdor more.“ — V taboru pri Maisonzelle je zdravnik napravil naslednje zapiske: Ranjence spremlja navadno — in to je najsrčnejše — po dvoje ali troje tovarišev, ki niso nič manj in nič več nego podli bojazljivci, ki se na ta način zmažejo iz ognja. To so vojaki iz juga. Obrnili so se skoroda, ne da bi se bili borili; čutijo se srečne, da morejo voditi ranjence iz bojne črte, ker dobe s tem pretvezo za beg. Kljub temu

so širokoustneži in se bahajo s svojim lepim zadržanjem. — O pomanjkanju vsakega poštenja in reda med moštvom priča naslednje dnevnikovo mesto: Prizor v Attigny je odvraten in je vrhu tega velika norost. Najsramotnejše je, da vojaki plenijo. Vlamljajo vrata in popijejo vse vino in drug alkohol, ki ga dobe; plenijo celo zlatarske izlozbe. To niso več ljudje, ampak podivjane živali. Neki infanterist 17. zbor, ki je povsodi strahopetno pobegnil, ne da bi se bil boril, se je hvalil s tem, da je ranjene Nemce z brcami ubijal. — O južnih četah piše zdravnik: Čete z juga so sovražstva vredne. In kakšna brezglavost! Nenadoma trdi nekdo, da je videl tri ulance, in takoj zbeži cel tabor. In pri tem stoji tu cel armadni zbor. Zares, kdor ni sam doživel teh dni, si ne more predstavljati, kako daleč se morejo ljudje ponižati. — O špijonih, ki naj bi bili zakrivali francoske poraze, govore te-le vrstice: „... medtem ko špijoni, ki nas obdajajo, sporočajo sovražniku vsako naše gibanje. Poročnik Cossen je s svojo patroljo enega zasačil v neki hiši. Špijon je nosil francosko uniformo. V ostalem govore celo lastni štabni častniki, da mora biti Eydoux nor ali pa Nemcem prodan, da nas tako vodi, kakor se sedaj godi.“

Vzroki angleške nervozitete.

Iz Berolina poročajo: „Times“ prinašajo lažljivo vest, da so se nemške ladje v Vzhodnem morju druga drugo obstreljevale ter poškodovale. „Westminster Gazette“ priznava, da nemško brodogojstvo dobro dela. Ta piše: Naše ladje plovejo tiho in mirno po morju. Naenkrat se razprše narazen in izginjejo. Mi govorimo vedno le o minah in minah. Vsi znaki kažejo, da je nemško podmorsko brodogojstvo zelo na delu. Anglija je nesporno vladarica na morju. Kaj pa koristi, če postane Nemčija vladarica morskega dna? Boj pod morjem in boj visoko v zraku kažeta Nemčijo kot mojstrico. Orožje, ki se zdaj v tem boju prvič uporablja, je zazdaj skoro izključno orožje Nemčije. Veliki postranski uspeh tega delovanja nemških bojnih sredstev pa prinaša nervoziteto v deželo, v armado in mornarico.

V „Daily Chronicle“ izjavlja znani angleški pisatelj Wells, da bo v sedanji vojni skoro gotovo odločevalo le zračno brodogojstvo, in tu nastane žalostno dejstvo, da je Nemčija vladarica zraka. Kar vrše njeni zrakoplovi, to je največje v tem največjem boju, kar jih je videl kdaj svet. Vse kar store proti temu francoski in angleški zrakoplovcu, je otroška igra. Francozi so desirani le na polete, s katerimi se producirajo pred gledalci, in jih francosko ljudstvo tudi splošno smatra le kot zračne akrobate, dočim bi jih na Angleškem smatrali celo za norce. Ničbe jih ne smatra za to, kar so: Največji junaki našega časa. Oni so aristokrati naših armad! Vsled tega predlaga, naj se podeli vsakemu zrakoplovcu, da se jih kar najbolj navduši, kateremu se bo posrečilo, prinesiti izvanredna, boljša poročila, nego jih prinaša kavalarija, ali pa spraviti na tla kak sovražni zrakoplov, oziroma s strelom onemogočiti nadaljni polet katerega Zeppelina, dedni viteški stan. Razentega se mora dati rodbini vsakega zrakoplovca ali spremljevalnega častnika življensko zavarovalno polico za najmanj 10.000 funtov šterlingov. Razentega bi morale biti državne pokojnine dvakrat tako visoke, kakor so pokojnine junakov na morju ali na kopnem.

Italijanski inženir Angelo Beloni pobegnil s podmorskim čolnom.

Rim, 6. oktobra. (Kor. ur.) Agenzia Stefani poroča: Trdka Fiat San Giorgio de Muggiano v Spezziji je 3. oktobra ob 5. popoldne sporočila višjemu poveljniku v Spezziji: 2. oktobra je zapustil ladjedelnico ravnokar izdelani podmorski čoln, da preizkusa brezžični brzojav. Dotični podmorski čoln, kakor trdka izjavlja, ni oborožen in mu poveljuje neki nastavljenec. V čolnu je bilo 15 oseb. Podmorski čoln se je gradil na račun neke tuje države; ker je vojska izbruhnila, se ji ni izročil z ozirom na nevtralnost, ki jo hoče Italija spoštovati. Ravnatelj trdke so mornariškemu ministru formelno zagotovili, da ne bodo dovolili

brez vednosti ministrstva, da se podmorski čoln odda. Mornariški minister je naročil generalnemu tajniku podadmiralu Nicastru, naj odpotuje v Spezzio, kjer naj izvede strogo preiskavo proti tistim, ki so odgovorni.

Rim, 6. oktobra. (Kor. urad.) Listi poročajo, da se zove uradnik, ki se je nenadoma odpeljal s podmorskim čolnom, Angelo Beloni in da je rezervni poročnik vojne mornarice. „Tribuna“ piše: Beloni se odda vojnemu sodišču z ozirom na stroga določila kazenske postave o nevtraliteti, ki določajo najmanjšo kazen 16 letno ječo in izgubo italijanskega državljanstva. Tehnični ravnatelj Fiatovih ladjedelnic v San Giorghiu, inženir Laurenti, je v nekem intervju odklonil vsak sporazum trdke s postopanjem Belonija. Pobegli Beloni je trdki pisal pismo, v katerem prosi, naj se vsaka sodba o njegovem postopanju toliko časa odgodi, dokler ne sprejmejo pismo, ki ga bo odposlal iz prvega pristanišča, v katero se pripelje. Beloni prosi, naj ga ne smatrajo za blaznega; moštvo podmorskega čolna ne ve ničesar o njegovih namerah; tudi ni postopal sporazumno s kako drugo osebo.

Kako dolgo se more Francija braniti?

Vojaški strokovnjak berolinske „Vossische Zeitung“ odgovarja na to vprašanje tako-le: Po zadnjih poročilih je položaj nemške armade na zapadnem bojišču tako ugoden, da je zanesljivo računati na popolni uspeh nemškega orožja. Ta nova, po vsi pravici pričakovana zmaga, ki bi bila sad toliko tedenskega bojevanja in ki bi zlomila odpor francoske armade, nas pa še ne sme zapeljati v napačno mnenje, da bi bila s tem dosežena odločitev in bi bilo upati, da se vojna kmalu konča brez nadaljnjih vojnih operacij. Temu napačnemu naziranju je treba že sedaj ugovarjati. Pred vsem bi pomenjalo silno podcenjevanje sile in požrtvovalnosti francoskega naroda, če bi mislili, da se bo po teh pričakovanih porazih odpovedal nadaljnemu odporu. Že zato ne, ker mu ostane še velik del države z vsemi njegovimi sredstvi na razpolaganje. Če pogleda kdo na zemljevidu tisti del francoskega ozemlja, ki smo ga doslej zasedli in ga primerja s tistim, ki je v francoskih rokah, zapazi koj velikanski razloček. Misli na odpor in obrambo se Francija ne bo prej odpovedala, dokler ji ne bodo vzeti vsi viri njene sile, to je, dokler ne bo zasedena večina Francije. To se ne more zgoditi brez daljnih bojov in zato moramo biti pripravljeni na dolge pohode in nove bitke. Že nekolikokrat je bilo razglašeno, tudi od oficijelne strani, da nemčija ne more misliti na ponehanje sovražnosti in na sklepanje miru prej, dokler ne bo sovražnik poražen in zlomljen in dokler ne bodo dana zadostna jamstva za trajanje dolgega in zanesljivega miru. Tako daleč pa navzlic vsem svojim dosedanjim uspehom še nismo. Vojna se mora torej nadaljevati. Potrebno je, da si to pravočasno zapomnimo, kajti nadaljevanje vojne bo od naroda zahtevalo novih žrtev. Čim dalje bo trajala vojna in čim dalje bo morala nemška armada prodreti v sovražnikovo deželo, toliko več sil bo treba. Vzlic vsem zmagam bo treba dovažati živila in ustvarjati nove vojaške oddelke. Čestokrat se pretresa vprašanje, če je Francija sploh na tem, da bi nadaljevala odpor in če sploh more postaviti na bojišče za vojskovanje zmogljivo armado. Pogoji za ustanovitev narodnih armad so se proti letu 1870. znatno poslabšali. Takrat je aktivna armada pri svoji številnosti predstavljala le majhen del narodove moči. Ko je bila armada poražena in večinoma ujeta, je imel Gambetta skoro še vse za orožje sposobno prebivalstvo na razpolaganje. Danes temu ni tako. Vse eno je pa še dosti izvežbanega moštva in rekrutov, tako da se še dajo nove formacije postaviti. K temu je še pristiti nadomestne oddelke in vpoklicane rekrute ter tiste dele poražene armade, ki se bodo rešili na jug. Tudi orožja in streliva ne bo zmanjkalo, če tudi bo treba dostikrat seči po starejših modelih. Težave bo morda delala preskrba topov, ker se topovi ne dajo hitro izdelati. L. 1870. in 1871. so dobili Francozi največ topov z angleškega. Zdaj je pa jako dvomljivo, če bo Angleška sploh mogla pošiljati vojni material v inozemstvo. Kar ga napravi, ga rabi zase. Kakor torej ni dvomiti o tem, da postavijo Francozi še nove armade na noge in

da se bodo še nadalje branili, vendar bo njihove armade bojevanje proti nemški aktivni armadi dosti slabotnejši. Zlasti bo primanjkovalo šarž, oficirjev in podoficirjev. Tudi je zelo dvomljivo, če bo mogoče preskrbeti novi armadi vse tehnične potrebščine, brez katerih je bojevanje vsake večje armade popolnoma nemogoče. Med daljne težave spada tudi to, da je šlo l. 1870. do 1871. samo za to, da se postavijo na noge le manjše armade, dočim bi danes take proti milijonski nemški armadi ne imele skoro nič pomena. Če naj Francozi vzdržijo svoj odpor, morajo nove formacije šteti po stotisoč mož. Da je to silno težko ustvariti, je pač jasno. Vrednost novih formacij bo pač pred vsem odvisna od tega, če se večjim delom sedanje armade posreči umakniti se na jug, da postanejo jedro za nove formacije. Kraj vseh težav pa, ki jih ima ustvaritev novih formacij, vendar treba s tem računati, da se ustanove in da bodo nadaljevali boj. To bo vzrok, da bomo svoje operacije morali nadaljevati in da bo tudi pri nas treba dobiti kar le mogoče novih sil. Toda vzlic dosedanjim zmagam novi napor, nove žrtve — kajti šele tedaj se smemo zanašati, da bodo sovražnika popolnoma premagali, a to je edini temelj prijateljskega miru.

Poskušnje pošlje na zahtevo popolnoma zastonj
Nestlé, Dunaj I. Biberstrasse 2 S.

Kmetovalčeva opravila v mesecu oktobru.

Na domu: Grozdje se masti, mošt potaka in tropine se izprešavajo. Kuha se žganje. Po končanem izdelovanju vina oziroma mošta se posoda in oprava, ki se rabita za trgatve, skrbno osnaži, v senci in na preprihu posuši, nato shrani v primernem prostoru in če treba tudi požvepla, a hram naj se osnaži in dene vse v red.

Zimsko sadje se spravlja in sicer v dovolj zračne in suhe ter bolj temne prostore. Sadje naj se ne deva na kupe, marveč naj se razširi po deskah, katere so se pogrnile s suho in zdravo slamo. Gnilo in črveno sadje naj se skrbno loči od zdravega.

Turšica se slači, ajda se mlati.

Živino naj se polagoma priuči z zelene na suho klajo. Če se poklada pesa ali pa navadna repa, naj se pokladajo, obenem tudi dobri žitni otrobi ali pa sezamove ali orehove tropine, ali pa vsaj detelja, kajti sama pesa živini ne zaleže dovolj. Premeri krmo na senika in zvagaj ko-roestvo ter preračuni, kolikor živine lahko prehraniš čez zimo.

Na polju: Turšica, ajda, repa, pesa, korenje in kapus se spravlja in ozimina se seje. Preden se ozimina poseje, naj se namoči v raztopini modre galice, da se pomori snet in druge škodljive glivice, ki bi se slučajno nahajale na zrnju. Če zvažaš gnoj na polje, raztrosi ga takoj in podoraj čimprej mogoče. Ako zlučaš gnoj kar na kupe po njivi, se ti gnojni kupi v slučaju dežja na mestu izlužijo, kar je pa celo napačno. Na teh mestih bo žito prebujno rastle in polegavalo, na drugih, kamor si vrge izpran gnoj, morda pa prekurerno rastle.

V vinogradu se trgatve dokončava. Ko grozdje trgaš, odbiraj gnilo in bolno in devaj ga posebej, a tudi zrnati ga posebej. Ko si grozdje potrgal in zmastil, preišči ga takoj na sladkor. Če se ti zdi, da ima mošt premalo sladkorja, ne pomišljaj predolgo, marveč poskrbi takoj za dovoljenje in dodaj mu sladkorja dokler še vre. Nikar pa ne sladkaj mošta, ko je burno ali celo tiho vrenje pojenjalo t. j. ko se je mošt že spremenil v vino, kajti v ti mrzli tekočini sladkor ne more povreti in tak mošt oziroma vino ti bo delalo preglavico spomladi, ker bo nadaljevalo z vrenjem šele o pomladanskem toplem času. Če ti začne mlado vino spomladi znova vreti, je nevarno, da se ti spridi.

Če leži takšno vino na drožah, se ti skali in se zgosti, če je na čisto pretočeno in pustiš veho odmašeno, je pa nevarno, da ti vino cikne.

Ker smeš dodajati alkohol vinnu, če je zbolelo, ne pa zdravemu vinnu, zato poskrbi za njegovo moč ali zadostno množino alkohola že v jeseni in sicer s tem, da mu dodaš primerno množino trsnega sladkorja. Če je le mogoče poskrbi za to, da bo imel mošt vsaj 16 odstotkov sladkorja.

V starem vinogradu ni sedaj posebnega dela; z obrezovanjem počakaj, dokler listje odpade. Z rigolanjem za nove vinograde lahko pričneš, obenem pa poskrbi tudi za primerno vrsto žlahtnih trt, cepljenih na takšno ameriško podlago, kateri rigolana zemlja prija. Nikar ne sadi novih trt takoj na prostor, kjer si izkopal opesane — slabe trte, ampak stare trte korenito odstrani in počakaj z novim nasadom najmanj 3 leta, da v zemlji ostale trtne korenine strohne. Sicer je najboljšje, če uporabiš za nove trtne nasade novino.

V sadovnjaku: Na drevnju puščeno sadje poberi, a pazi pri obiranju, da se ne udari ali potolče. V tem mesecu začni privezavati na črešnjeva debela papirne pasove, katere namaži s kakim lepivom. Najbolje lepivo za lovenje pedicev pa je in ostane le takozvani „Tre Sticky“. To mazilo se dobi izključno le pri „Gor. kmet. društvu v Gorici“. Če ti denarna sredstva dopuščajo, nastavi te lepivne pase na vsak način tudi na debela drugega sadnega drevja, kajti pedici se ne lotijo samo črešnje, ampak tudi drugega sadnega drevja.

S starejih sadnih dreves odstrani vse nepotrebne veje, t. j. takšne veje, ki se ob druge drgnejo, ki stoje preveč na gostem, osobito pa glej, da odrežeš ali odžagaš vse suhe in polomljene veje. Ob tej priliki ne pozabi pa, da je treba tudi sadnemu drevnju pognojiti, če hočeš, da obrodi. Če prav drugega gnojila nimaš, zalij ga vsaj z gnojnico in sicer naredi pod drevesnim kapom, če raste drevo v travi, z železnim drogom 30 do 50 cm globoke luknje in nalij v nje z vodo stanjšane gnojnice. Na vsak štirjaški meter se priporoča uporabiti pri poletnem in zimskem oziroma pomladanskem gnojenju po 5 litrov gnojnice. Ker pa vsebuje gnojnica premalo takih redilnih snovi, ki jih drevo potrebuje, je dobro, če uporabiš obenem tudi kalijevnata in fosfornata umetna gnojila. Na vsakih 10 do 15 škropilnikov ali zalivalnikov gnojnice dolaj po 2 do 3 kg superfosfata in enako množino 40% kalijeve soli.

Če hočeš uporabiti za gnojenje sadnega drevja samo umetna gnojila, potem zadostuje za mlado drevo po 0,20—0,50 kg žveplenokislega amonijaka, 0,25—0,50 kg 40% kalijeve soli in 0,25—0,50 kg superfosfata. Za stareje drevo vzemi $\frac{3}{4}$ —1 kg 40% kalijeve soli, 1—1 $\frac{1}{2}$ kg Tomaževce žlindre ali pa superfosfata in $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ kg amonijevega sulfata. V tem mesecu lahko izkopaš tudi jame za jesensko ali pa pomladansko sajenje sadnega drevja.

Na vrtu: Če zimske špinače in solate za zgodnjo pomladansko uporabo še nisi vsejal vsej njihovo seme čimprej v gorke lege. Ker postaja precej mrzlo in gotovo v kratkem pade slana, spravi vso občutljivo povrtnino v zavetje, morda celo v klet ali v kako drugo shrambo. Čvetlice, ki jih nameravaš prezimiti, deni v lonce in spravi jih še za časa pod streho.

Na travniku: Če otave še nisi spravil, stori to čimprej mogoče. Če ni travnik premoker, pobranaj ga dobro in če je pust, raztrosi obenem na vsak hektar kakih 500 kg Tomasove žlindre in 500 kg kajnite. Namesto slednjega vzameš pa lahko 40% kalijevo sol in sicer na hektar 150 kg.

V gozdu: Če nameravaš v gozdu podsažati, je sedaj najboljši čas za to. Proti koncu meseca se začenja z zimsko sečnjo. Nabira se želod, kostanj, bukov žir itd.

Kako se varujemo kolere.

Kolero povzročajo bacili, ki se nahajajo v črevesnih in želodčnih izločilih za kolero obolenih in pa okrevajočih. Ta izločila kaj lahko okužijo vodo (n. pr. vodnjakov in rek) ter različna jedila, ki potem razširjajo kolero. Obolimo pa tudi, če pridemo v dotiko s perilom, obleko in drugimi predmeti, ki so jih rabili za kolero oboleni. Razširjanje kolere je torej povsem podobno onemu legarja ali tifusa. Ker se pa kolera malo hitreje loti človeka in ker je tudi nje

pretek naglejši, je zavladal svoj čas poseben strah pred njo. Ali kakor se je moderna asanacija mest izkazala kot uspešna proti legarju, tako je za trdno pričakovati, da bodo moderne higijenske naprave v stanu, hitro omejiti in zatreti kolero.

In res se s previdnim in preudarnim postopanjem lahko ubranimo te bolezni. Kaj nam je torej storiti, če bi se pojavil kak slučaj kolere?

1. Gledati nam je predvsem na to, da ne pride nikdo v dotiko z bolnikom in njegovo rodbino, nasprotno naj vsakdo pazi in skrbi, da ostane stanovanje bolnika zaprto in zastraženo, dokler ne pridejo na lice mesta uradni zdravniki, katerih odredbam se je brezpogojno pokoriti.

2. Vsakdo naj pije in uporablja v vse druge namene, n. pr. za umivanje, kopanje, čiščenje kuhinjske posode itd., le vodo iz mestnega vodovoda.

3. Vsakdo naj uživa jedila le kuhana. Za časa epidemije se nam je posebno varovati sadja, zelenjave, surovega mleka in masla ter svežega sira, ker taka surova jedila najlažje prenašajo kolero. Ker pa za časa epidemije tudi navadna želodčna in črevesna obolenja pospešujejo okužbo, bodimo v obče zmerni.

4. Posebno varnost je polagati na telesno snago! Bacili kolere morajo priti v usta, da se razvije bolezen. Umivajmo si torej skrbno roke, osobito si jih pred vsako jedjo in po vsakokratni uporabi stranišča, bodisi javnega ali privatnega, temeljito očistimo z milom in vodo in če možno še s kakim razkužilom, n. pr. z 2% lizolovo ali lizofornovo raztopino. Skrbimo pa tudi za snago v hiši in v stanovanju, osobito glejmo, da so stranišča in greznice v redu.

5. V stanovanje, v katerem se je pojavil kak slučaj kolere, ne sme nikdo, dokler se uradno zastraženo ne opusti.

6. Istotako se ne smemo dotikati perila, obleke in drugih predmetov, ki jih je uporabljal bolnik, ali jih razpošiljati in prodajati, dokler se niso uradno temeljito razkužili.

7. V hišah, v katerih se je pojavil kak slučaj kolere, je paziti na vse mogoče načine prenosa. Kot taki pridejo osobito v poštev predmeti, ki se jih vsakdo dotika, n. pr. kljuko vrat, držaji stopnic itd. To je treba opetovano oprati z 2% lizolovo raztopino, roke pa vsakokrat očistiti in razkužiti, če so prišle v okuženi hiši v dotiko s takim predmetom.

8. Ker se s previdnostjo, zmernostjo in telesno snago lahko ubranimo kolere, je odločno odsvetovati, da bi kdo iz strahu pred kolero odpotoval. Saj ne ve, v kakšne razmere pride drugod, doma pa se bo po danih navodilih mnogo lažje ubranil kolere, kakor pa v tujini ali na potovanju.

Kmetovalcem Avstrije!

Veliki, toda resni čas stavlja na kmetovalce Avstrije težke zahteve. Tisoči kmetov se nahajajo pod orožjem in se bojujejo hrabro za čast in veličino naše očetnjave.

Toda v nič manjši meri je dolžnost kmetovalcev Avstrije, da skrbijo zato, da zmagoslavna armada in pa doma ostali narod ne bosta trpela lakote.

To vzvišeno dolžnost izpolnjuje kmečko prebivalstvo te dni na hvalevreden način in sicer s tem, da spravlja žetev, s katero nas je Bog letos bogato obdaroval, pridno pod varno streho.

Krepke roke so zamenjale kose z mečem. Toda starčki, ženske in otroci napenjajo svoje slabe moči in nadomeščajo z občudovanja vrednim uspehom one, ki so odšli v boj za cesarja in državo, za lastno grudo in svobodo kmeta.

Tako je skoro v vseh delih naše širne države letošnja setev zagotovljena.

Toda s tem se ne smemo zadovoljiti in ne morda pozabiti pod silnimi vtisi sedanjih dni na poznejše čase.

Četudi upamo s sigurnostjo, da pride, še predno bodo zelene prve setve, zopet blagoslov miru, moramo kljub temu skrbeti zato, da bomo pripravljeni za prihodnje leto in da nas po grozotah vojne ne obišče lakota.

Zaloge letošnje četve se bodo deloma spravile, uvozi bodo morda še ovirani.

Sedaj gre za to, da se polja vkljub pomanjkanju mnogih kmečkih rok, vkljub pomanjkanju konj, obdelajo z vsemi močmi tako, da bo žetev prihodnje leto tako bogata, kolikoršen je bil vedno blagoslov božji.

Tudi največja skrb, tudi najgloblje žalost, ne